

A MACABRE AFFAIR

ON the 26th February, 1880, Henry Streatfield appeared in the High Court at Pretoria on an indictment of forging and uttering a cheque. Judge J. G. Kotzé was on the bench and the prosecution was undertaken by Attorney-General C. G. Maasdorp. The accused pleaded guilty and, although the amount of the cheque was only £11-2-6, the rigour of the law consigned the prisoner to three years' imprisonment with hard labour. In the ordinary course Streatfield would have served his full sentence at the old goal (which stood on the erf at the south-western corner of the crossing of Visagie and Bosman Streets) and passed from the scene unnoticed, but fate had a peculiar quirk in store that was to single him out as no ordinary convict.

Streatfield had served ten months of his sentence when the Transvaal burghers rose against Lanyon's administration. Before officialdom realised what had happened, Pretoria was beset and blockaded by eight hundred armed men. Public administration was at sixes and sevens and before long the besieged community discovered that it lacked the services of that grim functionary, the official hangman. Two natives, Ulinisa and Mankopan, had meantime been sentenced to death for murder but who was to have the unpleasant task of carrying out the sentence?

To someone came an idea — whether it was Gaoler Primmer or Acting Landdrost Rutherford is unrecorded — but it appeared that in return for remission of sentence, Harry Streatfield was prepared to act as executioner. The stern compact was made and kept, and on the 26th January, 1881, Streatfield became a free man. As the siege was still on the ex-prisoner was immediately enrolled in one of the camp units and was no doubt regarded with some awe by his more impressionable comrades.

A. M. DAVEY.

UIT ONS BRIEWEBUS

De Redakteur,
„Pretoriana”.

Milnaweg 124,
Claremont,
Kaapstad.

Zeer Geachte Heer,

Van den Meer Oudschans Denz, kreeg ik ter inzage het Augustus nr. van „Pretoriana,” waaruit ik met zeer groote belangstelling kennis nam van het artikel: „*Vrymesselary in die Oue Dae in Pretoria.*”

Als Stichter, eerste Voorz. Meester en eerste Meester van Eer, zult U deze belangstelling begripen en waardeeren.

Het is daarom, dat ik de vrijheid neem U beleefd te verzoeken mij twee exemplaren, van dit nummer te doen toekomen-eventueel tegen vergoeding- en wel een exemplaar voor het archief van opgemelde Loge en een exemplaar voor Het Groot Oosten der Nederlanden te Den Haag, voor welk Archief dit zeer zeker van waarde is.

Ter Uwer orientatie moge dienen, dat opgemelde Loge, waarvan ik het voordeel had de autor intelektualis te zijn, de eerste Nederlandsche Loge in Afrika is, voor Nederlanders en Oud-Nederlanders werkende in de Nederlandsche taal en geheel volgens de Nederlandsche Ritus.

Met belangstelling zie ik Uw vriendelijke berichten tegemoet en zeg ik U bij voorbaat dank voor de te nemen moeite,

Met de meeste Hoogachting,

L. BEURTS.

GENOOTSKAP OUD-PRETORIA — JAARVERSLAG 1957

MET genoëë bied ek u hiermee ons Genootskap se Jaarverslag vir 1957 aan.

Ons ledetal staan tans op 160 en neem geleidelik toe. U bestuur het in hierdie verband 'n belangrike stap geneem en lewenslange lidmaatskap teen £5 ingestel. Skole en inrigtings kan tans ook lid word op 'n basis van £5 ledegeld elke 5 jaar. As gevolg van die nuwe beleid het reeds 'n aantal persone en skole lede geword.

Belangstellendes in die doelstellings van die Genootskap Oud-Pretoria word gevra om hul name aan die Sekretaris te stuur indien hulle lid wil word.

Die volgende was die aftredende bestuur: —

<i>Voorsitter:</i>	D. W. Punt.
<i>Ondervoorsitter:</i>	Dr. G. van W. Eybers.
<i>Sekretaris:</i>	Dr. F. J. du T. Spies.
<i>Penningmeester:</i>	Mnr. G. Rissik.
<i>Redakteur:</i>	Mnr. H. M. Rex.
<i>Argivaris:</i>	Mnr. J. F. Preller.
<i>Lede:</i>	Dr. V. FitzSimons, Mej. J. H. Davies, Mnr. C. L. de Bruyn, Mnr. J. S. Meyer.
<i>Verteenwoordiger van Stadsraad:</i>	Mnr. W. J. Britz.

Dr. T. S. van Rooyen, wat by die vorige jaarvergadering as redakteur gekies is, het in die loop van die jaar bedank, sodat daar tans 'n vakature op die bestuur is.

In die afgelope jaar het die bestuur van die Opelugmuseum geldelike steun vir die saak by die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap aangevra. As gevolg van die onderhoud is 'n begroting by die betrokke Departement ingedien.

Die proklamering van die Staatsmodelskool to Historiese Monument is nog nie gedoen nie. Sekere terreinkwessies moet nog opgelos word. Ons vertrou dat die Historiese Monumente-kommissie hierdie saak sal behartig sodat die gebou bewaar sal bly.

Hierdie jaar het 18 laerskole vir die tuinwedstryd ingeskryf, waaronder ook vir die eerste keer drie Engelsmedium-skole. Die beoordelaars, inspekteur Hopkins, mnr. Heeg, mev. Peart en mnr. S. F. Naude, word hartlik bedank vir hul werk, wat deur almal ten seerste waardeer word.

Verlede jaar het die volgende drie skole die eerste, tweede en derde plekke verower, nl. Tuineskool, Genl. Andries Brink- en Danville Laerskool. Die opvoedkundige waarde van die wedstryd word reeds weer spieël in die mooier skooltuine, groter aanvraag vir inheemse bome en plantegroei, meer gebruik van rose en die navolging daarvan in die skool se omgewing.

„Pretoriana,” tans onder die redaksie van mnr. H. M. Rex, verskyn nou drie keer per jaar en die nuwe reëling is suksesvol. Die Genootskap het by die Departement van Onderwys, Kuns en Wetenskap aansoek gedoen om geldelike hulp. Ons wil „Pretoriana” graag groter en aantrekliker maak, en hiervoor is groter inkomste dringend nodig.

Gedurende die jaar het raadslid J. de Jong en mnr. C. L. de Bruyn ons Genootskap oor die terrein vir die nuwe voorgestelde Kunsgalery toegesprek. Die besonder interessante lesings wat ook na stadsbeplanning verwys het, het veel bespreking uitgelok. Hierdie algemene openbare vergadering het bewys dat soortgelyke besprekings oor Pretoria se stadsbeplanning meer dikwels gehou moet word.

Aan die Stadsraad van Pretoria ons opregte dank vir die geldelike ondersteuning in die afgelope jaar ontvang en vir samewerking op verskillende gebiede verleen.

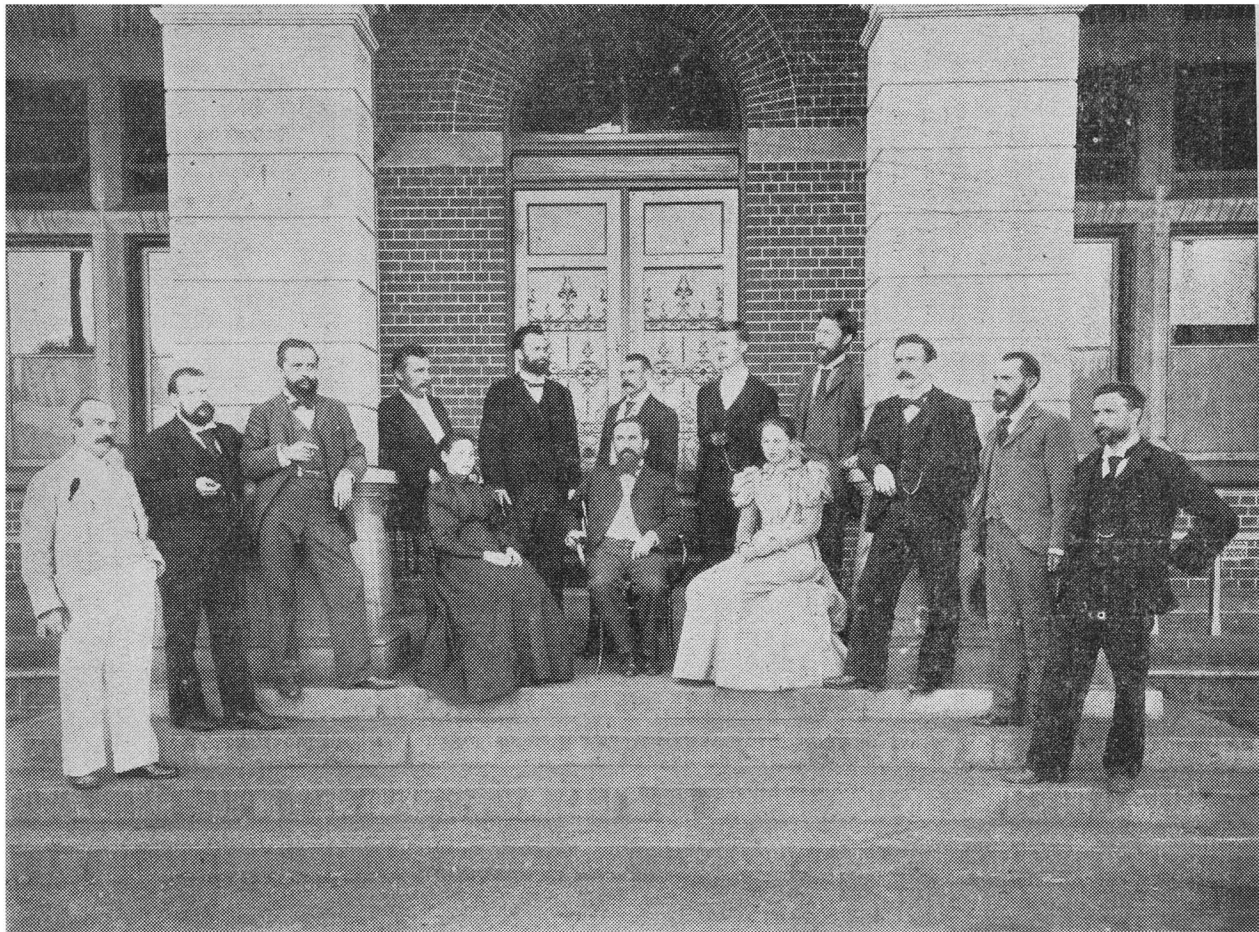
Gedurende die jaar het ons bekende lid en beroemde kunstenaar J. H. Pierneef, ons deur die dood ontval. Ons innige deelname aan sy nabestaandes.

Met Krugerdag het die Genootskap ook 'n krans aan die voet van die standbeeld van ons mees beroemde stadsburger gelê.

My opregte dank vir die steun en hulp my deur die bestuur verleen. 'n Besondere woord van dank aan die sekretaris, dr. Spies; ons redakteur, mnr. Rex; ons penningmeester, mnr. G. Rissik; aan mej. J. Davies vir vertaalwerk en dr. FitzSimons vir die gebruik van die Transvaalse Museum vir bestuursvergaderings.

Tenslotte wens ons u 'n geseënde Kersfees en 'n voorspoedige Nuwejaar toe.

(Get.) W. PUNT, *Voorsitter.*

ASSOCIATION OLD PRETORIA — ANNUAL REPORT 1957

I HAVE great pleasure in presenting to you, once again, our annual report for 1957.

We are pleased to note that there has been a steady increase in the membership of our Association, and we now have a total of 160. The executive committee has taken a most important decision in this matter by offering membership for life at £5. Schools and other institutions may now become members at a fee of £5 for five years. A number of people and schools have availed themselves of these opportunities.

Those interested in the aims of the Association and wishing to become members are asked to submit their names to the secretary.

The following are the retiring executive committee:—

<i>Chairman:</i>	Dr. W. Punt.
<i>Vice-Chairman:</i>	Dr. G. van W. Eybers.
<i>Secretary:</i>	Dr. F. J. du T. Spies.
<i>Treasurer:</i>	Mr. G. Rissik.
<i>Editor:</i>	Mr. H. M. Rex.
<i>Archivist:</i>	Mr. J. F. Preller.
<i>Members:</i>	Miss J. H. Davies, Dr. V. FitzSimons, Mr. C. L. de Bruyn, Mr. J. S. Meyer.
<i>Representative of City Council:</i>	Mr. W. J. Britz.

Dr. T. S. van Rooyen, who was elected editor at the last annual meeting, resigned in the course of the year. There is therefore at present a vacancy on the executive committee.

'n Foto van die personeel van die Staatsmodelskool in Pretoria, vermoedelik in 1898 gefotografeer. In die middel sit die hoof, mnr. F. W. Wagner. Die res van die personeel het bestaan uit mnre. O. Boersma (Assistent Normaalklasse); C. R. Frowein (2de Assistent Normaalklasse); N. Tromp, P. J. Möller, J. Lub, J. de Bruyn, J. J. van der Merwe, B. Veenemans en mejj. M. Turkstra en J. M. Susan; mnr. A. F. Harrington (Onderwyser voor de Engelsche Taal); dr. J. W. Fockens (Onderwyser Mineralogie); mnr. J. F. Hondius (Onderwyser Teekenen en Sloyd) en J. Lub (Onderwyser Gymnastiek). „Pretoriana” sal dit waardeer as u die verskillende persone op die foto kan identifiseer en ons laat weet.

'n Skenking van Steyn's Garage, Van der Waltstraat, Pretoria, maak die publikasie van hierdie foto moontlik.

Foto vir publikasie afgestaan deur mnr. J. J. Booyens, Mountain View, Pretoria.

During the past year the executive committee of the Open Air Museum made a request to the Department of Education, Arts and Science for financial aid in the erection of this Museum. An estimate of expenditure was submitted to the Department concerned as a result of the representations.

The Staats Model School has not yet been proclaimed a national monument. Certain problems have still to be solved. We trust that the Historical Monuments Commission will see to this matter so that this building may be preserved.

This year eighteen schools entered for the gardens competition, and we are very pleased to say that for the first time three English medium schools participated. We wish to thank Inspector Hopkins, Mr. Heeg, Mrs. Peart and Mr. S. F. Naude for their invaluable assistance. Last year the three winners were Gardens School, Gen. Andries Brink School and Danville School. These competitions have already begun to show results in that the gardens have improved tremendously on the whole.

The publications of "Pretoriana" three times a year, under the editorship of Mr. Rex, has proved very successful. The Association has appealed to the Department of Education, Arts and Science for financial assistance as we wish to enlarge and improve our periodical.

During the current year Councillor J. de Jong and Mr. C. L. de Bruyn addressed the Association Old Pretoria on the matter of a suitable site for the proposed Art Gallery. These interesting lectures also referred to town planning and a lively discussion took place. The interest in town planning revealed at this public meeting proved that meetings of this kind should be held more often.

We wish to convey to the City Council of Pretoria our grateful thanks for their financial aid in the past year as well as their willing co-operation in various undertakings.

It was with deep regret that we learned of the death of our well-known member, the artist J. H. Pierneef. Our deepest sympathy to his next of kin.

On Kruger Day a wreath was laid at the foot of the statue of Pres. Kruger by the Association Old Pretoria.

I would like to thank the committee members for their services during the year, in particular Dr. Spies our secretary; Mr. Rex our editor, Mr. Rissik our treasurer, as well as Miss Davies for assisting with the translating work and Dr. FitzSimons for the use of the Transvaal Museum for our meetings.

And finally may I wish you a very happy Christmas and a prosperous New Year.

(Sgd.) W. PUNT, *Chairman.*

GENOOTSKAP OUD-PRETORIA — ASSOCIATION OLD PRETORIA

LEDELYS : NOV. 1957 — LIST OF MEMBERS : NOV., 1957
INTEKENARE (PRETORIANA) — SUBSCRIBERS (PRETORIANA)

<i>Naam/Name:</i>	<i>Adres/Address:</i>
Albinus, Mnr. F. C.	Posbus 1818, Pretoria.
Barnes, Mrs. L. H.	9 Tiny Town, 700 Church St., Pretoria.
Barrowman, Dr. & Mrs. T. R.	161 Lynnwood Road, Brooklyn, Pretoria.
Batchelor, Mrs. M.	5, Scantlebury Mansions, Smal St., Johannesburg.
Beanes, Mr. C. J.	c/o Mrs. Kuiper, 752 Arcadia St., Pretoria.
Beezhold, Mnr. F. W.	Haarhoffstraat 935, Villieria, Pretoria.
Behrens, Mnr. H. P. H.	Posbus 145, Silvertown.
Besaans, Mr. Leo	795 Government Avenue, Pretoria.
Beyers, Dr. C.	Amosstraat 34, Colbyn, Pretoria.
Bischoff, Dr. E. W.	Van Riebeeck Mediese Gebou Nr. 60, Schoemanstraat, Pretoria.
Bloem, Mnr. E. H.	Posbus 1037, Pretoria.
Bloemsmma, Mnr. B.	Riverview Flats Nr. 1, Skinnerstraat, Pretoria.
Bok, Mev. W. E.	Mackenziestraat 375, Brooklyn, Pretoria.
Bosman, Dr. F. C. L.	Brookstraat 100, Brooklyn, Pretoria.
Bosman, Prof & mev. J. C.	Corbishley Flats, Walterstraat, Arcadia, Pretoria.
Bosman, Mnr. & mev. P. E.	Murraystraat 36, Brooklyn, Pretoria.
Botha, Mnr. J. G. C.	Kamer 618 B, Jeugsentrum, Vermeulenstraat, Pretoria.
Botha, Mnr. & mev. S. J.	Posbus 989, Pretoria.
Bourke, Mr. & Mrs. Myles	104 St. Patrick Road, Muckleneuk, Pretoria.
Braak, Mev. G. H.	Parkstraat 567, Pretoria.
Brink, Mnr. L. van H.	Posbus 440, Pretoria.
Cilliers, Mnr. C. A.	Pretoriusstraat 990, Pretoria.
Cloete, Mnr. J. J. N.	Universiteit van Pretoria, Posbus 486, Pretoria.
Coetzee, Prof. dr. Abel J.	Posbus 1176, Johannesburg.
Coetzee, Mnr. & mev. N. A.	Julius Jeppestraat 72, Waterkloof, Pretoria.
Coetzee, Dr. & mev. P. C.	St. Patrickweg 253, Muckleneuk, Pretoria.
Cooper, Mr. Henry W.	“Platdak”, 688 Ben Swart Street, Rietfontein, Pretoria.
Cooper, Mnr. N. T.	Brookstraat 293, Brooklyn, Pretoria.
Dannhauser, Mnr. & mev. C. J.	Manningstraat 65, Colbyn, Pretoria.
Davey, Mr. A. M.	c/o State Archives, Union Buildings, Pretoria.
Davies, Miss J. H.	c/o State Archives, Union Buildings, Pretoria.

